

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยกับการรับใช้สังคมและชุมชนพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

ปกรณ์ชัย สุพัฒน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Pakornchai Supat Sisaket Rajabath University

บทคัดย่อ

การศึกษากระบวนการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยกับการรับใช้สังคมและชุมชนพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลไกความร่วมมือเชิงระบบที่ขับเคลื่อนการจัดการวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ รวมทั้งพัฒนาระบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในการพัฒนาอาชีพร่วมกันคนท้องถิ่น และเพื่อพัฒนาระบบประเมินคุณภาพผลงานวิชาการรับใช้สังคมชุมชนท้องถิ่น โดยมีกระบวนการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน(Mixed Methodology) คือ เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ(Qualitative Research) และกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ให้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผลของการวิจัยเชิงคุณภาพจะมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาความยากจน และเมื่อได้กระบวนการดังกล่าวแล้ว ตรวจสอบ(Verification) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือศึกษาการสะท้อนความคิดเห็น โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) และการเสวนากลุ่ม (Focus Group) กระบวนการสร้างองค์ความรู้ กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และกระบวนการขยายองค์ความรู้สู่เครือข่าย ผ่านชุดโครงการศึกษาตำบลชะยูง อำเภออุทุมพพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ มีโครงการย่อยจำนวน 3 โครงการ และชุดโครงการศึกษาอุทกภัยแห่งลุ่มห้วยสำราญจังหวัดศรีสะเกษ โครงการย่อย 12 โครงการ

ผลการศึกษาพบว่า ระบบจัดการวิจัยร่วมกับการจัดการศึกษา เพื่อบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและการอนุรักษ์ ส่งเสริม สืบสานประเพณีและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ระบบจัดการวิจัยร่วมกับการจัดการศึกษา เพื่อบริการวิชาการที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและการอนุรักษ์ ส่งเสริม สืบสานประเพณีและการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมและศักยภาพในพื้นที่ผ่านกระบวนการดำเนินการโดยกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนารูปแบบบริหารจัดการทั้งในระดับต้นน้ำ – ระดับกลางน้ำ – ระดับปลายน้ำ

ระบบประเมินคุณภาพการวิจัยเพื่อรับใช้สังคมชุมชนท้องถิ่น : ศูนย์วิจัยและพัฒนารับใช้สังคม มุ่งให้เกิดองค์ความรู้ในระดับนักศึกษา นักวิจัย ชุมชน สังคม และองค์กรที่มีส่วนได้-เสียในประเด็นระดับชุมชน สังคม สามารถบูรณาการผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงระบบภายใต้ศูนย์วิจัยและพัฒนาวิจัยรับใช้สังคมสู่การเชื่อมโยงสิ่งที่แตกต่างกันให้เกิดสมดุลและมีประสิทธิภาพ โดยมีการกำหนดปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์ภายใต้การควบคุมโดยสร้างโครงการสร้างตามบทบาทหน้าที่ภายใต้รูปแบบของคณะกรรมการซึ่งมีองค์ประกอบหลักๆ สององค์ประกอบ คือ หน้าที่คณะกรรมการบริหารศูนย์วิจัยและ

พัฒนาวิจัยรับใช้สังคมระดับจังหวัดเชิงกำหนดนโยบายและบูรณาการเชิงเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ กับหน้าที่ คณะกรรมการศูนย์วิจัยและพัฒนาภายใต้การจัดการเรียนการสอนระดับสถาบันอุดมศึกษา เน้นการปฏิบัติ และบูรณาการเชิงเชื่อมโยงสู่ประเด็นที่ต้องการทำวิจัยโดยมีระบบในการขับเคลื่อนเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการ ประชาสัมพันธ์ศูนย์ฯ กระบวนการอบรมสัมมนาในระดับศูนย์อย่างน้อย การประชาสัมพันธ์เพื่อระดม นักวิจัยทั้งเชิงวิชาการ ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กระบวนการบ่มเพาะนักวิจัยของศูนย์ฯ ก่อให้เกิด การพิจารณาหัวข้อการวิจัยของศูนย์ฯ รวมทั้งกระบวนการติดตามกระบวนการวิจัยของศูนย์ฯ นำไปสู่การ เผยแพร่การวิจัย หรือการนำไปใช้ประโยชน์ในระดับศูนย์ โดยเพิ่มศักยภาพจัดหาและบริหารทุนวิจัยเพื่อ ประสิทธิภาพสูงสุดคือการประเมินโครงการของศูนย์วิจัยและพัฒนาวิจัยรับใช้สังคมจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

Abstract

The study of university mobility and community service in Sisaket aimed at improving systematic cooperation for Sisaket community, including enhance students learning for local development and also increase quality of research quality assurance. The study used mixed methodology, combining qualitative research with participatory action research to collect data relevant to the research objectives. The result from qualitative study can deepen understanding of the situation leading to solution of poverty. Later, the process would be verified after in-depth interview and focus group in creating knowledge, exchanging knowledge and distributing knowledge to network. This could be done through a series of educational program in Khayung and Uthumphon Phisai district. There were three sub-projects including a series of flood study in Huay Samran, Sisaket consisting of twelve sub-projects.

The result stated that researching and educating process for serving community needs and conservation of tradition stressed on collaborative process within the area through the process of upstream-midstream-downstream. To increase quality of research quality assurance, research center aimed at acknowledging students, researchers, community, society and organizations dealing with the issue. Integration can be done through determining determination, vision and mission, together with objective under committee. The committee consisted of two major components; determining policy to integrate research committee to higher education instruction and emphasizing on target research issue. This could be done through advertising the center, seminar within the research center, advertising to gather researchers, community, and related organizations. Through training, topics of study, researching process leading to dissemination of

knowledge gained from the studies in order to evaluate the research center to serve community needs.

บทนำฐานแนวคิดแห่งการเรียนรู้

การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูประบบวิจัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพเป็นพื้นฐานอันมั่นคงในการพัฒนาประเทศสู่สังคมฐานปัญญา (Wisdom Based Society) และนำไปสู่สังคมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy and Society) โดยมีเป้าประสงค์เพื่อให้มีระบบบริหารจัดการการวิจัยของภาคที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรม พร้อมทั้งนำไปใช้ประโยชน์เพื่อสร้างความสามารถและก่อให้เกิดสังคมฐานปัญญา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องสร้างกลไกความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีหน้าที่ (Function) ต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานด้านนโยบาย หน่วยงานการสนับสนุนทุนวิจัย หน่วยงานปฏิบัติการวิจัยและหน่วยงานการใช้ผลงานวิจัยมาร่วมดำเนินการวิจัยอย่างธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่น จังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด (Area) เชื่อมโยงด้านยุทธศาสตร์ (Agenda) ใหญ่นอกจากนี้ยังต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการแก้ไขปรับปรุงให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และให้สอดคล้องกับฐานดำเนินการระดับหน่วยงานเชิงพื้นที่ตลอดจนแผนการดำเนินงานของภาคเอกชนและรัฐที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพื้นที่ต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษดำเนินแนวทางตามทิศทางการขับเคลื่อนเชิงระบบขึ้นมาจากสภาพความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นต้องมีเครื่องมือในการดำเนินการพัฒนาสังคม คือระบบวิชาการรับใช้สังคมที่มีการพัฒนาขึ้นตามลำดับ มีกลไกด้านสนับสนุนอย่างเป็นระบบ มีโครงสร้างชัดเจนและต่อเนื่องจนได้นักวิชาการเพื่อชุมชนท้องถิ่นจำนวนหนึ่ง ประกอบกับเริ่มมีการพัฒนากลไกสนับสนุนการจัดการผลงานทางวิชาการการขับเคลื่อนกระบวนการดังกล่าวมหาวิทยาลัยมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีพี่เลี้ยงทางวิชาการที่มีศักยภาพอย่างสูงสำหรับการขับเคลื่อนจากบทบาทความร่วมมือดังกล่าว ซึ่งฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สถาบันคลังสมองของชาติ ได้ร่วมในการขับเคลื่อนแนวทางและกลไกสนับสนุนการสร้างผลงานทางวิชาการรับใช้สังคมขึ้น เพื่อนำเสนอ ผลผลิต ผลลัพธ์และผลกระทบของโครงการวิจัยรับใช้ชุมชนท้องถิ่นและสังคม รวมทั้งการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนากลไกสนับสนุนการสร้างผลงานทางวิชาการรับใช้สังคม

การดำเนินแนวทางสู่กระบวนการขับเคลื่อนแบบบูรณาการกับระบบบริหารจัดการงานวิจัยของมหาวิทยาลัยราผ่านโครงการวิจัย บริการวิชาการรับใช้สังคมมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2556 ที่มุ่งเน้นนอกจากผลงานวิจัยในพื้นที่ผ่านชุดโครงการชุมชนบ้านกลาง ตำบลชะยุ่ง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ และชุดโครงการศึกษาอุทกภัยแห่งลุ่มห้วยสำราญ เทศบาลเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ ยังต้องตกผลึกองค์ความรู้เกี่ยวกับวิชาการรับใช้สังคมว่าควรต้องดำเนินการอย่างไร ควรีประเด็นเชื่อมโยงออกมาในลักษณะใด กรอบการวิจัยเพื่อรับใช้สังคม ชุมชนเชิงพื้นที่ควรเป็นอย่างไร แผนการวิจัยมีลักษณะใด กระบวนการตั้งโจทย์ ออกแบบการวิจัยและพัฒนาข้อเสนอควรมีแนวทางอย่างไร ลักษณะ